

Analýza odchylek při homogenní produkci

Základní cíl: analýza zisku

Zisk může být ovlivněn těmito faktory:

- Prodejní cena výkonu
- Variabilní náklady výkonů
- Fixní náklady
- Objem výkonů

Odchylka prodejní ceny výkonů

Odchylka prodejní ceny vyjadřuje, jak změny skutečné prodejní ceny od standardní prodejní ceny ovlivnila výši zisku.

Odchylku lze vyjádřit:

1) **ve vztahu k jednotce výkonu:** $o_{\text{cenová}} = c_{\text{sk}} - c_{\text{st}}$

2) **ve vztahu k celkovému objemu prodeje:** $O_{\text{cenová}} = (c_{\text{sk}} - c_{\text{st}}) \times Q_{\text{sk}}$

3) **jako procentní změnu prodejní ceny:** $\% o_{\text{cenová}} = (c_{\text{sk}} - c_{\text{st}}) / c_{\text{st}} \times 100$

Odchylka variabilních nákladů

Odchylka variabilních nákladů vyjadřuje, jak změna skutečné výše variabilních nákladů na jednotku od standardní výše ovlivnila výši zisku.

Odchylku lze vyjádřit:

1) **ve vztahu k jednotce výkonu:** $o_{\text{variabilních nákladů}} = vn_{\text{st}} - vn_{\text{sk}}$

2) **ve vztahu k celkovému objemu prodeje:** $O_{\text{variabilních nákladů}} = (vn_{\text{st}} - vn_{\text{sk}}) \times Q_{\text{sk}}$

3) **jako procentní změnu vn na jednotku:** $\% o_{\text{vn}} = (vn_{\text{st}} - vn_{\text{sk}}) / vn_{\text{st}} \times 100$

Odchylka fixních nákladů

Odchylka fixních nákladů vyjadřuje absolutní úsporu nebo překročení fixních nákladů.

Standard fixních náklad – vychází z limitu fixních nákladů.

1) **Celkovou odchylku:** $\text{Odchylku FN} = \text{FN st} - \text{FN sk}$

2) **ve vztahu k jednotce výkonu:** $\text{o FN} = (\text{FN st} - \text{FN sk}) / \text{Q sk}$

3) **jako procentní změnu FN na jednotku:** $\% \text{o FN} = (\text{FN st} - \text{FN sk}) / \text{FN st} \times 100$

Odchylka objemu výkonů

Odchylka objemu výkonů vyjadřuje vliv zvýšení či snížení skutečného objemu prodeje v porovnání se standardním prodejem.

Změna objemu prodeje ovlivní:

a) výnosy

b) variabilní náklady

c) průměrné fixní náklad na jednotku (výtěžnost) – **jedná se o relativní odchylku fixních nákladů**

Proto změna objemu prodeje se projeví v celkovém zisku jako **změna celkové marže**.

Celkovou odchylku: $\text{O q} = (\text{Q sk} - \text{Q st}) \times \text{marže st}$

Příklad č. 4 – výpočet odchylek

Společnost PLAST s.r.o. se zabývá výrobou plastových dóz a má k dispozici následující údaje za sledované období měsíce května.

Plánovaný objem výroby 20 000 ks plastových dóz. Předpokládaná prodejní cena je ve výši 40 Kč/ 1 dózu. Norma spotřeba materiálu plastu je 0,02 kg. Nákupní cena plastu je 500 Kč/1 kg. Variabilní část režie, která je závislá na počtu hodin práce je stanovená na 120 Kč/1 hod. Výroba plastové dózy trvá 10 minut. Fixní náklady jsou rozpočtovány ve výši 60 000 Kč.

Ve skutečnosti společnost vyrobila 19 800 ks plastových dóz.

Skutečná výše nákladů a výnosů v měsíci květnu činila:

Skutečné výnosy (tržby) z prodeje: 950 400 Kč

Skutečná spotřeba jednicového materiálu: 297 000 Kč

Skutečná výše variabilních nákladů: 475 200 Kč

Skutečná výše fixních nákladů: 69 300 Kč

Úkoly:

1. Stanovte standardy na 1 ks plastové dózy
2. Zjistěte rozpočtovaný a skutečný výsledek hospodaření
3. Jak zjištěný rozdíl mezi skutečných a rozpočtovaných výsledkem hospodaření ovlivnila:

- a) odchylka objemu výkonů
- b) odchylka variabilních nákladů
- c) odchylka fixních nákladů
- d) odchylka prodejní ceny
- e) odchylka jednicových nákladů

Výpočty zaokrouhlujte na 2 desetinná místa

Řešení:

Ad 2) Zjistěte rozpočtový a skutečný VH

Položka	Výpočet	Rozpočtový VH	Skutečný VH

Ad 3) Jak zjištěný rozdíl mezi skutečným a rozpočtovaným VH ovlivnila:

a) odchylka objemu výkonů

b) odchylka variabilních nákladů

c) odchylka fixních nákladů

d) odchylka prodejní ceny

e) odchylka jednicových nákladů
